

**23.03.25/
12.04.25**

AUW. WAUW!
verbeelding van verdriet en troost

'Form 27', Piotr Sonnewend

St. Faces, I See Faces

In de expositie 'Auw. Wauw! - Verbeelding van verdriet en troost'

INTRODUCTIE

In de periode 23 maart t/m 12 april 2025 wil de stichting 'Faces, I See Faces' in samenwerking met het studentenpastoraat Heart and Soul | Saxion Hogeschool Deventer verhalen van rouwende studenten en kunstenaars presenteren in het project Auw. Wauw! - Verbeelding van verdriet en troost in de Lebuinuskkerk te Deventer.

De jarenlange begeleiding van studenten met rouw en verdriet en de inzet van verbeeldingskracht door studentenpredikant/kunstenaar Arent Weevers gebeurde allemaal binnen de veilige muren op Saxion Hogeschool Deventer.

De verhalen van de betrokken studenten, over het verlies van moeder, vader, opa en oma, worden nu aan de openbaarheid toevertrouwd. Hun verhalen worden

gecombineerd met een door Weevers gekozen kunstwerk van Jon Henry (USA), Marc Mulders (NL), Yola Monakhov Stockton (USA), Güler Ates (UK), Jessica van Deursen (NL), Isabel Muñoz (Spanje) en Piotr Sonnewend (DE).

Zo gaan de storytelling van de studenten met verschillende achtergronden en de werken van internationale kunstenaars een dialoog aan en vertellen een universeel verhaal over verlies en rouw, verdriet en troost.

De herkenning kan een troostend gebaar worden. Je bent niet de enige die dit meemaakt. Verhalen en beeldende kunst roepen ook op om met elkaar het gesprek aan te gaan. De moed om het taboe over rouw te doorbreken.

● 'The Circle of Love'

Rob Haverkate

Virtual reality, NL, 1'11"

'Vroeg of laat moet je afscheid nemen van een bijzonder dierbaar iemand. Iemand die altijd heel dicht bij je heeft gestaan en van grote betekenis is geweest in je leven, bijvoorbeeld je moeder.

In de periode van verlies en het rouwproces waarbij je moet wennen aan het feit dat ze nooit meer terug kan praten kan de steun van iemand in je buurt van onschatbare waarde zijn. Zelfs als deze ook weer uit je leven verdwijnt, blijft dit een waardevol geschenk. Toen ik student was, is mij ook overkomen en heb dat samen met o.a. Arent Weevers in deze VR-film tot uitdrukking gebracht.'

Rob Haverkate

Muziek: Suite bergamasque:
Clair de lune – Debussy | Daniel Adi

● 'Free Among the Dead' Arent Weevers

Multimedia installatie, NL, 2014

De toeschouwer wordt in het centrum geplaatst. Het monotone lage geluid resoneert en implodeert, en de climax gaat over in een seconde van gedragen stilte. De acht dansers worden tegelijkertijd overmand door het silhouet van de dood. Weevers maakt zijn publiek deelgenoot van zijn verhaal: wijzelf zijn het kwetsbare middelpunt, wijzelf zijn free among the dead (Psalm 88:5).

Op zijn kenmerkende, minimalistische manier zoekt Weevers onophoudelijk naar de essentie. Tegenover het wanhoopslied van de psalmist stelt hij zijn hoopvolle choreografie van vrijheid en leven.

Joost de Wal, kunsthistoricus

www.arentweevers.com

● Verzorgingshuis 'De Horst'

Willemijn Klein Winkel

Op mijn 15e ga ik met opa op een van zijn goede dagen mee naar zijn dagbesteding in het verzorgingshuis 'De Horst'. We worden ontvangen met thee en koffie, waarna we elkaar bijpraten over het nieuws uit de krant. Om 12 uur nuttigen we samen met de groep van de dagbesteding in de koffiekamer de lunch. We kunnen kiezen uit twee soorten magnetronmaaltijden. Het lukt opa deze keer om zelf te eten. 'Is lekker', zegt hij.

Na het eten is het tijd om te rusten. Nadat iedereen naar de woonkamer is gegaan, vraag ik aan opa of hij wil slapen. Dan wil ik wel zo lang bij de andere mensen van de groep gaan zitten. Hij zegt: 'Ik wil dat je bij mij blijft'. Zogezegd. Zo gedaan. We praten lang en gezellig over vroeger en 'de Horst' waar hij het prima naar zijn zin heeft.

Na ruim een half uur komt de begeleidster naar ons toe. Ze stelt voor om mij en opa een rondleiding te geven. Ik vind het een leuk idee! Ze zet opa in zijn rolstoel en ik duw hem.

In de gang hangen verschillende foto's van de mensen die op de dagbehandeling komen. Opa's foto

hangt er ook weet ik. Het is een mooie foto waarop hij heel natuurlijk lacht. Het doet mij goed, omdat het in die periode zeldzaam is om hem lachend te zien.

Ondertussen is mijn moeder rond een uur of drie aangekomen om mij op te halen. We lopen samen met opa over de gehele begane grond. Er is een terras waar de bewoners in de zomer zitten, een winkeltje en een fysiotherapiepraktijk. Hier loop ik nieuwsgierig naar binnen en bekijk hoe het allemaal is ingericht. Opa kijkt vol trots naar mij.

Mijn moeder praat ondertussen tegen opa. Ik hoor vaag dat het over mij gaat. Niet veel later is het tijd om terug te lopen naar de woonkamer. Ik bedank de begeleidster voor deze dag waarin ik mijn opa blij heb gezien en hem ook beter heb leren kennen. Daarna geef ik opa een knuffel en kus hem op zijn wang. Ik loop weg, kijk nog een keer om en zwaai naar hem.

* 29 juni 1939 - † 5 mei 2015

● 'Trubetskoy Bastion Prison' Yola Monakhov Stockton

Foto, Rusland/Verenigde Staten van
Amerika, 2019

Yola Monokhov Stockton laat in
het kunstwerk de onrechtmatige
gevangenschap van haar grootvader
in St. Petersburg, Rusland, ten tijde van
Stalin herleven. Het is daarmee een ode
aan hem.

Het kunstwerk doet denken aan een cel
voor Russische politieke gevangenen.
Tegelijkertijd zou de opzettelijk
sombere, onopvallende ruimte bijna
overal kunnen worden geplaatst. Een
en ander daagt ons uit na te denken
over hen die vandaag gevangen worden
gehouden, met dezelfde wreedheid en
onverschilligheid waarbij de dood nooit
ver weg is.

www.hawaii.edu/art/yola-monakhov-stockton

'Matchbox autootjes' Raphaël Waleson

Het is lente, waarschijnlijk mei en ik ben ongeveer 8-9 jaar. Een mooie zonnige dag, maar niet al te warm. Een drukke zaterdag op de Waterloopleinmarkt. Mijn moeder heeft mij meegenomen op haar gewoonlijke jacht naar koopjes.

Terwijl zij aan het zoeken is naar flamboyante jurken en topjes in de hopen oude kleding ben ik in de bananendozen met prullaria aan het zoeken. Tussen de knopen en schroeven springen een rood en een geel object eruit. Het zijn oude speelgoed autootjes van het merk Matchbox, nog volledig compleet naast de occasionele verfschrammen. De verkoper bij de marktkraam kent mijn moeder goed en vindt het altijd leuk om mij te zien. Hij geeft mij de autootjes gratis mee. Ik ben ontzettend dankbaar en speel de rest van de dag met de autootjes op het balkon, terwijl mijn moeder de planten verzorgt.

Ik weet niet waar ze nu is, maar ik merk wel op dat ik altijd naar Matchbox autootjes zoek bij rommelmarkten en kringlopen. Op een of andere manier is ze daar altijd bij.

* 21 december 1958 - † 29 juli 2011

● 'Der Stille Mensch'

Jessica van Deursen

Video-installatie, NL, 2019

De menselijke blik op de wereld verschoof eind 19e eeuw van een meer mystieke naar één waarin de mens poogt zijn eigen wereld te begrijpen en te scheppen. Of, zoals Nietzsche het zei: 'een mens heeft zichzelf op de troon van God gezet.' Maar wat is er voortgekomen uit deze visie door de mens en zijn ratio centraal te stellen? Hoeveel succes heeft de mens in het construeren van zijn eigen wereld, en dus ook in het construeren van zichzelf, zeker na de dood van een dierbare?

www.jessicavandeursen.com

● 'Het Water'

Jacob de Groot

Als negenjarig jongentje sta ik voor ons huis te wachten. Om naar de weg te kunnen, moet je met de auto via een klein dammetje over de sloot voor ons huis heen. Nadat ik ben ingestapt rijdt de chauffeuse naar achteren. Ze draait te vroeg aan het stuur en samen met haar en haar 4 kinderen beland ik met de auto op de kop in de sloot.

De gebeurtenis maakt mij vanaf dat moment angstig voor het water. Elke keer als ik over het dammetje moet trek mijn hele lichaam zich samen. Ik pak de stoel in de auto stevig vast of het stuur van mijn fiets.

Als wij in dat jaar op vakantie gaan naar moeders favoriete eiland Terschelling zijn we, zoals altijd, afhankelijk van de veerdienst vanaf Harlingen. Normaal gesproken vond ik het altijd heerlijk om op het schip buiten te zitten en rond te kijken. Ook al was het donker, dan kon ik genieten van het ritmisch ronddraaien van de lichten van de vuurtorens met het zicht op het eiland.

Maar nu is alles anders. Ik blijf binnen zitten en wil gewoon zo snel mogelijk naar de overkant. Het water dat mij omringt, benauwt mij, zeker nu het al schemerig is. Mijn moeder ziet het. Ze komt naar mij toe, pakt mijn hand stevig

vast en ik de hare. Voetje voor voetje volg ik haar naar het dek waar de auto's staan. Ze zegt tegen me dat ik nu alleen naar de reling moet lopen. Naar de rand van het schip om naar het water te kijken. Ik wil dat niet en probeer langs haar heen te glippen om weer naar binnen te gaan.

Ze houdt me tegen en zegt: 'Ik blijf bij je in de buurt. Het komt goed'. Huilend loop ik naar het hekwerk, telkens achteromkijkend of mijn moeder er nog is. Stapje voor stapje kom ik dichterbij het - in mijn ogen - gevaarlijke water. Ik durf amper te kijken en knijp mijn ogen steeds verder en langer dicht. Het geklotst van het water tegen het schip beangstigt mij.

Eenmaal aangekomen bij de balustrade merk ik dat mijn moeder vlak bij mij is. Zij is steeds met mij meegelopen. Ze houdt me stevig vast en geeft me een knuffel. 'Je hebt het gedaan!', zegt ze. 'Je bent naar het water gegaan. Je hebt de zee aangekeken'.

Al snel ben ik er weer gefascineerd door wat ik hoor, zie en ruik op het schip, zoals in de jaren ervoor. De angst voor de zee is niet ineens helemaal weg, maar ik voel mij zeer gesteund.

* 3 februari 1964 - † 24 augustus 2015

● 'Pauw/Pinksteren' Marc Mulders

Glaswerk, NL., 2010

Bruikleen Museum Krona, Uden

De symbolen verbonden met 'Pauw/Pinksteren' zijn talrijk. Het water in het glaswerk verwijst naar de doop in de rivier de Jordaan door Johannes (de Doper). Onder in de schaal zijn allerlei pauwenveren te zien. Die staan weer symbool voor het nieuwe leven en de opstanding van Jezus. Met de toevoeging 'Pinksteren' in de titel is de link gelegd dat Jezus na zijn Hemelvaart de mensen wil troosten en inspireren middels de Heilige Geest, ook wel 'de Trooster' genoemd.

www.marcmulders.com

'Jouw verhaal'

● 'Form 27' Piotr Sonnewend

Grafiet/potloodtekening op papier,
DE, 2017

Het menselijk lichaam boeit in verschillende vormen van beweging. De zachtheid of hardheid ervan en de vaak verborgen erotiek getuigen van een magische kwalitatieve kracht.

Sonnewend is geïnteresseerd in situaties waarin het lichaam zich bevindt op het moment van (zelf)onderzoek. Het lichaam is wie wij zijn met onze vreugde en verdriet. Lijnen en potloodschaduwen werden gedifferentieerd om het optimale diepte-effect te bereiken. Geen enkel deel van de tekening mocht worden herhaald.

www.sonnewend.de

● 'Verschijning' Özden Ayvaci

Met mijn ouders, zus en nicht ben ik op vakantie in Turkije. Tijdens onze autorit rijden we langs de begraafplaats van mijn grootouders. We kunnen slechts tot aan de buitenmuur komen, omdat we ons vooraf niet ritueel hebben gewassen.

We rijden verder en stoppen bij de berg om iets te eten en te drinken. Ik pak mijn eten en ga langs het water lopen dat iets lager ligt. De anderen gaan op de bank bij de berg zitten.

Op dat moment komt er een vrouw achter de berg vandaan. Ze is langzaam voor hen langsgelopen en heeft een slokje water gedronken dat van de bergen af komt.

Later hoor ik dat de anderen erg van haar geschrokken zijn. Ze tikten elkaar aan en zeiden dat (groot)moeder daar liep! Ze wilden een foto maken, maar konden niets doen dan alleen maar kijken hoe de vrouw achter de bergen verdween.

Mijn vader is daarna achter haar aan gaan rennen, maar kon niemand vinden.

Ik heb het helaas niet zelf meegemaakt, maar ik geloof er wel in dat deze verschijningen bestaan. Het is een soort afscheid.

Het doet me nog steeds veel pijn om haar toen niet gezien te hebben.

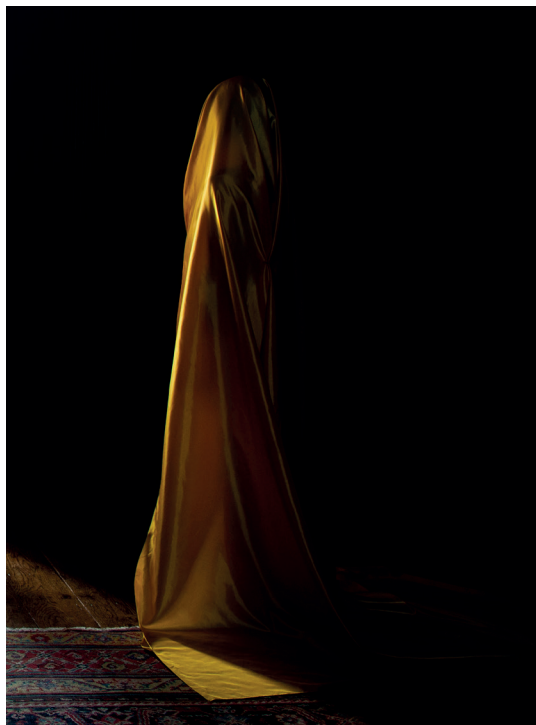
* 1933 - † 16 februari 1996

● 'Yellow Darkness II' - Güler Ates

Foto, Turkije/ Verenigd Koninkrijk, 2012

Ates heeft de foto gemaakt in een voormalig koninklijk jachthuis 'Great Fosters' in Surrey (UK) dat dateert uit 1550. Zij stelde zich de mensen voor die ooit in het huis woonden. Ze zegt daarover: 'Ze waren afwezig: echter, door de objecten in de kamers, het interieur en de buitenkant van het gebouw, wilde ik het "heden" van enkele van de vorige bewoners traceren.' Dit nieuwe werk confronteert de intense dialoog tussen het verleden en het heden in dit grootse historische huis. Maar door de sluier roept het ook de complexiteit op van de verschillen tussen de westerse en oosterse cultuur.

www.gulerates.co.uk

● 'Niet tegen je broer en zus vertellen, hè? Meike Keizer

'Kom, ga je mee naar de stad?' vraagt hij spontaan. Mijn vader houdt van zulke acties, en ondanks mijn voorkeur voor geplande activiteiten zeg ik bijna nooit nee. Al eerder ontdekte ik dat deze spontane acties het leukst zijn. Binnen vijf minuten zitten we in de auto.

Een groen-grijs gekleurde Kia Sportage, gekocht met mijn broertje, zusje en mij, nadat hij zijn Volkswagen inruilde. De Kia was een wat stoerder model en vooral groter. Iedereen van ons heeft een hekel aan deze auto.

Met een piepend geluid rijden we achteruit de oprit af. Iets wat beschaamd, maar vooral wat bezorgd, zit ik naast hem in de bijrijdersstoel. Als de remmen het maar niet begeven, denk ik. Maar papa maakt zich daar niet druk om. De radio gaat harder, de ramen naar beneden en met de wind door onze haren gooien we voor even al onze zorgen overboord.

Eenmaal in Zwolle zet papa de auto op zijn vertrouwde parkeerplaats. Ik lees de blijheid van zijn gezicht als hij vertelt dat het hier gratis parkeren is op zondag. Via de Sassenpoort lopen we de stad in. Hij met grote, energieke, bijna dansende passen, ik snel wandelend met af en toe een huppeltje om hem bij te houden.

We komen aan bij de Score. Het zal wel een van papa's favoriete winkels zijn, want hij wordt hartelijk begroet. Ik begin wat te blozen wanneer mijn vader aan de verkoper vertelt dat ik mee ben voor shopadvies. 'Een stoere winterjas', dat is wat hij zoekt. Dat hij er vervolgens een uitkiest van PME is geen verrassing; zijn hele kast hangt er inmiddels mee vol. En niet veel later loopt hij met zijn nieuwe army green jas de winkel uit. 'Hij is mooi, toch?', vraagt hij mij en ik knik bevestigend.

In plaats van terug naar de auto te gaan, lopen we de andere kant op, door naar de Amigo. Zijn stoere winterjas heeft immers ook mooie schoenen nodig. Hij wil een stoere, maar nette schoen. Ik wil ze allemaal.

Terwijl hij alweer met de verkoper aan de klets is, droom ik weg. Een zwarte Chelsey-enkellaars met een dikke zool en een erg grof profiel is hier verantwoordelijk voor. 'Kunnen we deze passen?', vraagt papa terwijl hij de laars oppakt. En voor ik het weet rekenen we twee paar schoenen af bij de kassa. 'Niet tegen je broer en zus vertellen, hè?'

* 17 oktober 1972 - † 20 augustus 2019

● Uit de serie 'Butoh' Isabel Muñoz

Foto, Spanje, 2017 - 2020

De foto van Muñoz toont een danser van Butoh - een Japanse beweging als reactie op het militarisme en Hiroshima. Het drukt lijden, kwetsbaarheid en schoonheid uit. Wat normaal gesproken de exotisering van Japan illustreert, brengt ons hier dichterbij een onveranderlijke waarheid - wat niet verandert en wat niet mag veranderen in de menselijke diversiteit: oog voor menselijkheid.

www.isabelmunoz.es

● 'Ik mis je elke dag'

Eva van Bergen

Ik mis je elke dag. Ik zie je in dingen van mezelf en in de dingen die ik doe. Als ik schaats schaats jij mee. Als ik skeeler skeeler jij mee en als ik iets gek of interessant lees en daarover google dan google jij met me mee.

Jouw verlies en jouw liefde tekent mij. Het brengt kleur en donkerte in mijn leven. Kleur in de vorm van nieuwe vriendschap, nieuw beseffen, groei. Jou zo hebben gezien en gehoord en jou zo moeten verliezen heeft een nieuwe waarde aan mijn leven gegeven. Een troost dat het leven nu zo mooi kan zijn. Een lichtheid in dat het ook zo over kan zijn, hoe gek dat ook klinkt. En een donkerte in het grote gemis en verdriet dat ik voel.

Jouw dapperheid, beslissingen en uitspraken tijdens je ziekteperiode vormen mij. Zo leer je me nog steeds dingen, op een zachte manier door de band die wij nu hebben. Ja de band die wij nu hebben, want onze relatie is niet over nu jij hier niet meer op aarde bent.

Je durfde te zeggen: Nee ik ga niet nog een onmogelijk zware behandeling aan. Ik kies zelf, met mijn eigen beschikking. Ik wil niet gaan, maar ik heb een mooi leven mogen leiden.

Deze ziekte is niet iets waar je tegen vecht. Niemand verliest ooit het gevecht tegen kanker, aangezien het geen gevecht is. Je geeft niet op, je bent alleen sterfelijk. En hoe jij daar mee bent omgegaan vind ik onwijs knap. Tuurlijk was je eigenzinnig en paste het bij jouw eigenwijze karakter. Maar je ging op jouw manier, al wilde je dit niet, je was zo onwijs dapper en sterk. Wij kunnen ons niet voorstellen hoe het is om te weten dat je het aardse leven zal gaan verlaten. Zoals je zelf tijdens de dag van jouw overlijden, een paar uur voordat je door middel van euthanasie ging, zei: 'Ik moet dadelijk gewoon even dapper zijn'. Alsof dapper zijn ooit iets gewoons is. Dapper zijn is nooit gewoon en daarin inspireer je mij om dapper te zijn in alles wat ik doe.

Ik zal je nooit als opa kunnen zien met mijn kinderen, kan niet meer met je schaatsen of andere momenten hier met je delen. Maar toch ben je erbij, bij mij, bij alles wat ik doe. Ik hou van je en ik mis je nog elke dag. ❤️

* 19 september 1965 - † 16 september 2021

● 'Untitled #36, North Minneapolis' MN Jon Henry (Stranger Fruit) Jon Henry

Foto, USA, 2014

In zijn serie 'Stranger Fruit' doorkruist Jon Henry het land om zwarte moeders, al dan niet samen met hun volwassen zonen, te fotograferen, dikwijls als piëta. Zijn foto's roepen onmiskenbaar het lijden op van jonge, zwarte mensen in Amerika. Het gemis van een dierbare na het overlijden en de eenzaamheid is voelbaar, ook in deze foto.

Jon herinnert ons eraan hoelang de reis naar rassengelijkheid in de Verenigde Staten tot nu toe duurde en hoe ver men nog moet gaan.

https://photographmag.com/focus_on/focus-on-jon-henry/

Auw. Wauw!

Verbeelding van verdriet en troost

Meer informatie vindt u op www.faces-isee-faces.nl.

Organisatie: Stichting Faces, I See Faces, studentenpastoraat Heart and Soul | Saxion Hogeschool Deventer, Lebuinuskerk te Deventer en vele anderen. Auw. Wauw! is mede mogelijk gemaakt door de deelnemende (ex)studenten, kunstenaars, Museum Krona, Uden (bruikleen Marc Mulders), medewerkers en vele vrijwilligers en ook door de financiële en morele ondersteuning van:

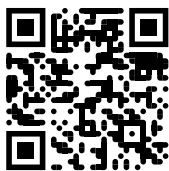

En bijdrage van Saxion Hogescholen en Cultuurfonds Overijssel | Fonds Kleine Culturele Initiatieven Provincie Overijssel

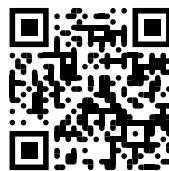
Ontwerp: mede door Mediavisie

© Copyright stichting Faces, I See Faces & Heart and Soul – StudentenpastoraatDeventer, 2025

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag worden vermenigvuldigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand, of openbaar gemaakt in enige vorm of op enige wijze, hetzij elektronisch, mechanisch, door fotokopieën of opname of op enig andere manier, zonder voorafgaande toestemming van de uitgever.

Heart and Soul

Faces, I See Faces